

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
О. Б. Жильцов
«31» * 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АРТ-ТЕРАПІЯ

для студентів

напряму підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво*»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
спеціалізації «Художня культура та арт-менеджмент»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма 2316/19
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2019 р.

Київ – 2019

Розробник: Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

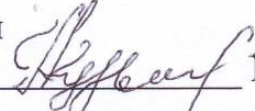
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «16» січня 2019 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва О.В.Школьна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Г. В. Кузьменко

Робочу програму перевірено
«___» _____ 2019 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120			
Курс	4			
Семестр	7	8	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	4		4	
Обсяг кредитів	4		4	
Обсяг годин, в тому числі:	120		120	
Аудиторні	28	28	8	8
Модульний контроль	4	4	-	-
Семестровий контроль	-	-	-	-
Самостійна робота	28	28	52	52
Форма семестрового контролю	-	Залік	-	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Арт-терапія» – є ознайомлення з різними напрямками арт-терапії, принципами арт-терапевтичної діяльності, формами і техніками групової і індивідуальної роботи, а також формування комунікативних якостей.

Завдання навчальної дисципліни спрямовано на розширення і поглиблення круга діяльності студентів, розвиток професійної практичної підготовки студентів, підвищення художньо-естетичного рівня особистості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 6	Самоосвітня: здатність до самонавчання та самоосвіти як умови професійного самозростання та самовдосконалення.
	ЗК 7	Універсальна: здатність самостійно виявляти, висувати й вирішувати проблеми, планувати та розподіляти час; здатність застосовувати знання на практиці, приймати обґрунтовані рішення; готовність адаптуватися і діяти у нових ситуаціях, виявляти і брати на себе ініціативу, підтримувати та зміцнювати дух підприємництва, об'єктивно здійснювати самооцінку та оцінювати якість роботи інших.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самовираження у галузі: станкового живопису, вільної, друкованої та комп'ютерної

		графіки, художньої кераміки, текстилю.
	ФК 6	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької, викладацької діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- Напрямки та течії арт-терапії;
- Теоретичні концепції арт-терапії;
- Арт-терапевтичні методики та техніки;
- Вплив різних видів творчості та мистецтва в освітньому та соціальному просторі;
- Як виражати свої почуття та думки в художній формі та усвідомлювати зв'язок творчої продукції зі змістом свого внутрішнього світу;
- Знати арт-терапевтичну психодіагностику.

Вміти:

- володіти професійною термінологією;
- використовувати методи та техніки арт-терапії, оригінальні діагностичні та оціночні інструменти;
- використовувати образотворчі матеріали для вираження змісту свого внутрішнього світу;
- аналізувати і оцінювати образотворчу продукцію;

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, організувати самостійне навчання і працю.
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми соціуму, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 4	Володіння знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.
ПРН 6	Здатність до навчання та самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 15	Володіння фаховою термінологією, методами та прийомами професійної діяльності, здатність відповідати за результати своєї праці.
ПРН 17	Здатність взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки на засадах толерантності, взаємоповаги та співтворчості.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами				
		Аудиторна:				Самостійна
		Лекцій	Семінари	Практичні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Форми і методи арт-терапії.						
Загальний огляд сучасної арт-терапії і її окремих напрямів.	2	2				
Принципи арт-терапевтичної діяльності.	10	2	2			6
Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями.	16	2	2	4		8
Модульний контроль	2					
Разом	30	6	4	4		14
Змістовий модуль II. Групова арт-терапія.						
Форми групової арт-терапії.	12	2	2	2		6
Методологія групової арт-терапії.	8	2	2			4
Психотерапевтичні фактори групової роботи.	8		2	2		4
Модульний контроль	2					
Разом	30	4	6	4		14
Змістовий модуль III. Арт-терапевтична діагностика та педагогічний процес.						
Арт-терапевтична діагностика.	4	2	2			
Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками.	12	2	2			8
Терапія творчим самовираженням.	16	2		4		10
Модульний контроль	2					
Разом	34	6	4	4		18
Змістовий модуль IV. Арт-терапевтичні техніки.						
Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали.	18	2	2	4		10
Тілесно-рухова та музична терапія	6	2	2	2		
Модульний контроль	2					
Разом	26	4	4	6		10
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>						
<i>Усього</i>	120	20	18	18		56

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами				
		Аудиторна:				Самостійна
		Лекцій	Семінари	Практичні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Форми і методи арт-терапії.						
Загальний огляд сучасної арт-терапії і її окремих напрямів.	2	2				
Принципи арт-терапевтичної діяльності.	10					10
Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями.	16		2			12
Модульний контроль	2					
Разом	30	2	2			22
Змістовий модуль II. Групова арт-терапія.						
Форми групової арт-терапії.	12					12
Методологія групової арт-терапії.	8	2				10
Психотерапевтичні фактори групової роботи.	8			2		10
Модульний контроль	2					
Разом	30	2		2		32
Змістовий модуль III. Арт-терапевтична діагностика та педагогічний процес.						
Арт-терапевтична діагностика.	4	2				
Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками.	12		2			12
Терапія творчим самовираженням.	16					14
Модульний контроль	2					
Разом	34	2	2			26
Змістовий модуль IV. Арт-терапевтичні техніки.						
Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали.	18	2		2		12
Тілесно-рухова та музична терапія	6					12
Модульний контроль	2					
Разом	26	2		2		24
Підготовка та проходження контрольних заходів						
Усього	120	8	4	4		104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Форми і методи арт-терапії

Тема 1. Загальний огляд сучасної арт-терапії і її окремих напрямів.

Лекція (2 год.). Початкові арт-терапевтичні поняття. Різноманіття форм арт-терапевтичної роботи. Психодинамічний підхід й арт-терапія. Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками. Обговорення і створення дитячих малюнків. Естетичний елемент перенесення. Арт-терапія у соціальній сфері. Арт-педагогіка. Закономірності та механізми використання художньої творчості в консультуванні та терапії. Основні методи арт-терапевтичної практики. Музична терапія. Евритмія – цілительне мистецтво руху.

Драматерапія. Танцювальна – рухова терапія. Бібліотерапія.

Література [1; 3; 4; 8; 9; 12; 13; 15; 17]

Тема 2. Принципи арт-терапевтичної діяльності.

Лекція (2 год.). Основні фактори психотерапевтичної дії в арт-терапії. Фактор художньої експресії. Фактор психотерапевтичних відносин. Фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку. Арт-терапевтичний процес і його системний опис. Образотворча діяльність в арт-терапії. Поняття рефлексії, термінації (завершуючий етап), процесингу. Приватні питання арт-терапії.

Семінар (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Проаналізувати закономірності та механізми використання художньої творчості в арт-терапії.
2. Форми арт-терапевтичної роботи.
3. Аналіз механізмів, що викликають терапевтичний ефект.
4. Основні методи арт-терапевтичної практики.
5. Аналіз власного досвіду участі в арт-терапевтичних вправах.

II. Навчальна дискусія.

III. Робота з додатковою літературою.

Література [1; 2; 4; 6; 7; 8; 12; 14; 15; 16]

Тема 3. Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями.

Лекція (2 год.). Досвід застосування методик в роботі з почуттями та емоціями у дітей і дорослих. Візуальні образи та їх формування. Відчуття і реакції. Фізіологія емоцій. Використання образотворчих матеріалів для вираження змісту внутрішнього світу. Створення особливих умов, середовища для зцілення. Присутність арт-терапевта поруч з людиною в процесі її образотворчої діяльності. Використання інтервенцій, які допомагають людині виражати свої почуття та думки в художній формі та усвідомлювати зв'язок творчої продукції зі змістами свого внутрішнього світу.

Семінар (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Образотворча терапія.
2. Процес сублимації творчої діяльності через вираження в символічному вигляді внутрішніх конфліктів і неусвідомлених вражень.
3. Практичні розробки арт-терапевтичних методик щодо подолання кризових станів і посттравматичних проявів.

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт.

Практичне заняття (4 год.)

1. Виконати вправи методики динамічного малювання.
2. Вправи за темою «Сприйняття себе».
3. Методика «Малювання та розтирання спіралі».

4. Підготовка до модульного контролю.
Література [2; 4; 6; 9; 11; 14; 15; 17]

Змістовний модуль II. Групова арт-терапія

Тема 4. Форми групової арт-терапії.

Лекція (2 год.). Феномен групової арт-терапії. Ранні аналоги, розвиток групової арт-терапії у другій половині ХХ ст. Групова інтерактивна арт-терапія. Характеристика різних форм групової арт-терапії. Студійна відкрита група. Динамічна (аналітична) закрита група. Тематична група. Методологія групової арт-терапії. Психодинамічні моделі. Різні підходи, теоретичні розробки в області групової арт-терапії. Питання організації групової арт-терапії. Психотерапевтичні фактори групової роботи. Фактор художньої експресії. Фактор внутрішньогрупових комунікативних процесів і відношень. Фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку. Робота з різними групами.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Характеристика різних форм арт-терапії.
2. Студійна відкрита група.
3. Динамічна(аналітична) закрита група.
4. Тематична група.
5. Організація групової арт-терапії
6. Робота з різними групами.

II. Навчальна дискусія.

Практичне заняття (2 год.)

1. Виконання практичних завдань -
 - «Загальний малюнок»;
 - «Малювання і спостереження»;
 - «Розмова»;
 - «Карлючки»;
 - «Сюжетні лінії»;
 - «Портрети»;
 - «Спільний проект».
2. Створення загальної групової роботи.
3. Перевірка та аналіз виконання практичних завдань.
4. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

Тема 5. Методологія групової арт-терапії

Лекція (2 год.) Психодинамічні моделі групової арт-терапії: інтерперсональна та аналітична. Механізми психотерапевтичних змін: міжособове навчання, інсайт, корекційний емоціональний досвід та ін. Прояв внутрішньоособистісних конфліктів у різних ситуаціях міжособистісного спілкування. Системний підхід. Психотерапевтичні фактори інтерактивних груп. Соціокультурні, інституціональні та ін. зовнішні впливи.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Психотерапевтичні фактори інтерактивних груп.
2. Створення візуальних образів і техніка «вільних асоціацій».
3. Практичні вправи образотворчого характеру.
4. Ігрові аспекти образотворчої діяльності.
5. Груповий процес та індивідуальні особливості учасників.

II. Навчальна дискусія.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

Тема 6. Психотерапевтичні фактори групової роботи

Семінар (2 год.). Фактор художньої експресії. Біхевіоральний напрям. Гуманістичний підхід. Психодинамічний напрямок. Розуміння терапевтичного впливу образотворчого мистецтва на людину. Фактор внутрішньо-групових комунікативних процесів і відношень. Фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку.

Практичне заняття (2 год.)

1. Створити зображення «Мандала». Матеріал : папір (Формат А3), акварель, гуаш, тощо.
2. Обговорення зображень у колі. Перенесення власних переживань у вербальну форму.
3. Створення групової мандала.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

Змістовний модуль III. Арт-діагностика та педагогічний процес.

Тема 7. Арт-терапевтична діагностика.

Лекція (2 год.). Художні підходи і методи та їх поєднання із практикою педагогічної роботи. Усвідомлення і визнання очевидності впливу мистецтва на дітей. Вчитель, арт-педагогіка і арт-терапія. Міждисциплінарний підхід. Ризики вживання методик арт-терапії у педагогічній практиці. Арт-педагогіка, як інноваційна особистісно зорієнтована технологія розвитку дітей та молоді у контексті системи «природа – особистість - соціум». Естетична і етична невизначеність сучасного мистецтва. Арт-педагогічні методи і гармонізуючі можливості мистецтва. Використання закритих художніх процесів у арт-діагностиці. Побічний продукт діяльності у художній педагогіці і арт-терапії. Діагностичні і терапевтичні методики.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Розкриття понять – мотиваційна сфера, продуктивність, релаксація, образне мислення.
2. Розвиток здорового сприйняття, спостережливості, просторового мислення відповідно до віку
3. Створення необхідного емоційного комфорту на заняттях.
4. Колективна форма сприймання та творчості

5. Особлива форма катарсичного ефекту.

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт.

Література [2; 4; 6; 9; 11; 14; 15; 17]

Тема 8. Арт-терапевтична робота з дітьми та підлітками.

Лекція (2 год.). Особливості розвитку дітей та підлітків. Особливості проведення арт-терапевтичної роботи з дітьми і підлітками в освітніх системах і за їх межами. Стратегія і тактика, форми арт-терапевтичної роботи. Основні проблеми використання арт-терапії у системі освіти. Форми і процедури використання арт-терапії. Діагностичний, психопрофілактичний, психокорекційний, розвиваючий аспект дії арт-терапії на дітей і підлітків. Арт-терапія у спеціалізованих навчальних закладах і лікувальних закладах. Мультикультурний підхід. Тематичні підходи до роботи з підлітками. Соціалізуючі функції інтерпретацій.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Вікова періодизація психічного розвитку дітей.
2. Роль ОМ у навчанні.
3. Живопис, графіка, пластикування. Взаємодія з простором через лінії, кольори, образи.
4. Готовність дитини до образотворчої діяльності та естетичного сприймання творів ОМ.
5. Вікова актуальність художньо-творчого розвитку особистості у шкільному віці.
6. Творчі завдання певних тем, які впливають на розвиток художньої креативності дітей.

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт.

Література [1; 2; 4; 6; 8; 11; 14; 15].

Тема 9. Терапія творчим самовираженням.

Лекція (2 год.). Поняття творчості, творчої особистості, розкриття творчих здібностей та творчого потенціалу в повсякденному і професійному житті особистості. Психологічні аспекти творчості, креативність. Чинники, що слугують розкриттю творчої особистості в контексті терапії творчим самовираженням, засобами образотворчої, музичної, танцювально-рухової діяльності. Імпровізація як усвідомлена спонтанність, спонтанність творчого вираження. Спонтанне малювання, танцювально-рухові тренінги з використанням спонтанного танцю.

Практичне заняття (4 год.)

1. Виконання практичних вправ за темою «Робота з матеріалами» з ціллю - здолати перешкоди в образотворчій роботі, стимулювати спонтанність, розвинути уяву і творчі здібності.
2. Виконання практичних завдань за темою «Поєднання образотворчої

роботи з іншими формами творчого самовираження»

3. Проаналізувати власний досвід виконання практичних арт-терапевтичних вправ.

4. Перевірка виконання самостійної роботи.

5. Підготовка до модульного контролю.

Література [3; 6; 8; 9; 11; 14; 16; 17]

Змістовний модуль IV. Арт-терапевтичні техніки.

Тема 10. Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали

Лекція (2 год.). Арт-технології. Символи і їх застосування у професійному самовизначенні. Метод «Мандали» як експрес-діагностика при вивченні архетипічних складових особистості.

Використання елементів фольклоро-терапії у навчально-виховному процесі. Арт-терапія та соціальне мистецтво : гуманістична парадигма групової роботи. Техніка монотіпія. Матеріали в арт-терапії: з визначеною формою, текстурою і кольором та неструктуровані матеріали. Особливості роботи з різними матеріалами. Безпредметне мистецтво : джерело нових підходів в арт-терапевтичній роботі.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Практичне застосування різних образотворчих матеріалів в арт-терапії :

- акварель, воскова крейда, вугілля, олівець, пастель та ін.;
- каміння;
- папір, пісок та ін.

2. Знайомство з виконанням практичних завдань -

- «Загальний малюнок»;
- «Малювання і спостереження»;
- «Розмова»;
- «Карлючки»;
- «Сюжетні лінії»;
- «Портрети»;
- «Спільний проект».

3. Проаналізувати власний досвід застосування окремих матеріалів та технік арт-терапії.

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт.

Практичне заняття (4 год.)

1. Практичне застосування різних образотворчих матеріалів в арт-терапії :

- акварель, воскова крейда, вугілля, олівець та ін.;
- каміння;
- папір, пісок, вовна та ін.

2. Проаналізувати власний досвід застосування окремих матеріалів та технік арт-терапії.

3. Перевірка та аналіз виконання практичних завдань.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 12; 13; 17].

Тема 11. Тілесно-рухова та музична терапія.

Лекція (2 год.). Музика, спів та звуки, як засоби зцілення в музичній терапії. Лікувальний та психокорекційний вплив на психічний та фізичний стан людини. Рецептивна (пасивна) та творча (активна) форма музичної терапії. Психологічні механізми музичної терапії : емоційне очищення та емоційна розрядка (катарсис), моделювання та регулювання емоційного стану, оволодіння новими способами емоційної експресії, усвідомлення та ідентифікація власних переживань, підвищення соціальної активності. Вокалотерапія. Звукотерапія. Спів мантр. Фольклорна арт-терапія.

Семинар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Музична терапія.
2. Кольоротерапія.
3. Психологічні механізми музичної терапії.
4. Рецептивна та творча форма музичної та колірної терапії.

II. Навчальна дискусія.

Практичне заняття (4 год.)

1. Виконання малюнків під фонову музику.
2. Рухова імпровізація під класичну музику.
3. Неспрямована терапія співом.
4. Виконати вправи «Кольори настрою» : радість, смуток, бадьорість, замріяність, напруження, чекання, пробудження. Матеріал : папір А4, акварель, гуаш, тощо.
5. Перевірка виконання самостійної роботи.
6. Підготовка до модульного контролю.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 12; 13; 17].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	3	3	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30	2	20	2	20

Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20	2	20	3	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом							
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	7	35	7	35	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом	-	97	-	117	-	107	-	102	
Максимальна кількість балів:	423								
Розрахунок коефіцієнта:	423 : 100 = 4,23								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Форми і методи арт-терапії.

Тема 2. Принципи арт-терапевтичної діяльності (6 год.).

1. Опрацювати матеріали лекцій (№1,2) та літературу за темою до практичного заняття.
2. Створити рисунки «Мандали» (зображення у колі) впродовж 7 днів (один малюнок на добу).
Матеріал : папір (формат А-3, кольорова воскова крейда, олівці, акварель, гуаш.
3. Проаналізувати літературу за темою «Мандала». Аналіз Мандал по запропонованій методиці.

Література [1; 2; 4; 6; 7; 8; 12; 14; 15; 16]

Тема 3. Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями (8 год.)

1. Створити зображення автопортрету у повний зріст. Матеріал : папір довжиною більше 2 метрів, кольорові фарби, олівець та ін.
2. Підготувати презентацію роботи «Автопортрет у повний зріст». Перфоманс.
3. Проаналізувати власний досвід виконання арт-терапевтичної методики.

Література [2; 4; 6; 9; 11; 14; 15; 17]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Групова арт-терапія.

Тема 4. Форми групової арт-терапії (6 год.)

1. Опрацювати матеріали лекції та літературу за темою.
2. Зробити аналіз форм та методів групової арт-терапії у таблиці.
3. Створення «Гербу сім'ї»(Гербу майбутньої сім'ї) з обґрунтування образу, кольору, форми.
4. Навести приклади ситуацій, які мали місце у сім'ї, поміж друзів з погляду доцільності й ефективності використання можливостей групової арт-терапії.
5. Тезисно, стисло описати, дати рекомендації.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

Тема 5. Методологія групової арт-терапії (4 год.)

1. Роздрукувати додаток з арт-терапевтичними вправами (12 сторінок).
2. Група Е (див. додаток). Робота з сім'ями. Створити реалістичне, символічне, абстрактне зображення членів сім'ї. Зображення членів сім'ї у вигляді тварин або предметів; зображення членів сім'ї з діалогами між ними. Підібрати ілюстрації із журналів, що нагадують про сім'ї та відношення між її членів.
3. Тезисно, оформити свої відкриття, відчуття, що прийшли після розуміння робіт.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

Тема 6. Психотерапевтичні фактори групової роботи (4 год.)

1. Розкрити особливості психотерапевтичних факторів групової роботи. Підготувати до практичного заняття есе або презентацію.
2. Привести приклади зв'язку фактору художньої експресії з вираження почуттів, потреб та думок в арт-терапії.
3. Творити малюнки на «теми життя» : весілля, сім'я, народження, смерть, зустріч і т.д.
4. Підготовка до модульного контролю.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Арт-діагностика та педагогічний процес.

Тема 8. Арт-терапевтична робота з дітьми та підлітками (8 год.)

1. Опрацювати матеріали лекції та літературу за темою. Зробити аналіз форм та методів арт-терапевтичної роботи в освіті.
2. Опрацювати у роботі з дітьми і підлітками метод «Мандала», Казкові фігурки, «Колаж» та ін.
3. Проаналізувати діагностичні і терапевтичні виконання методів і технік у роботі з дітьми і підлітками.

Література [1; 2; 4; 6; 8; 11; 14; 15].

Тема 9. Терапія творчим самовираження (10 год.)

1. Виконання арт-терапевтичних вправ з кольорами, з папером, колаж, «вирізані форми», «кривулі» та ін.
2. Вправи за темою «Поєднання образотворчої роботи з іншими формами творчого самовираження» :
 - Образотворча діяльність та поезія;
 - Образотворча робота та музика і звуки;
 - Образотворча робота та драма.
3. Проаналізувати власний досвід виконання арт-терапевтичних вправ та зробити реферативне дослідження.

Література [3; 6; 8; 9; 11; 14; 16; 17]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Арт-терапевтичні техніки.

Тема 10. Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (10 год.)

1. Опрацювати різні техніки й вправи в арт-терапії.

2. Проаналізувати можливості вживання технік та вправ арт-терапії у роботі з людьми.

3. Створення роботи «Дерево» як проєктивної методики.

Матеріал : папір (формат А-3), акварель, гуаш, воскова крейда, кольоровий олівець.

4. Створити один або декілька малюнків зв'язаних з різними природними стихіями : земля (печера, дім, двір, поле, земля); вода (джерело, ріка, озеро, море, вода); повітря (вітер, шторм, хмари, повітря); вогонь (факел, камін, лампа, світло, вогонь).

5. По малюнкам стисле резюме.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 12; 13; 17].

Критерії оцінювання самостійних робіт студентів з навчальної дисципліни «Арт-терапія» наведено у таблиці.

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Форми і методи арт-терапії.		
Тема 2. Принципи арт-терапевтичної діяльності (6 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 3. Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями (8 год.).	практична робота, модульний контроль	15
Змістовий модуль II. Групова арт-терапія.		
Тема 4. Форми групової арт-терапії (6 год.).	практична робота, модульний контроль	15
Тема 5. Методологія групової арт-терапії (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 6. Психотерапевтичні фактори групової роботи (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Змістовий модуль III. Арт-терапевтична діагностика та педагогічний процес.		
Тема 8. Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками (8 год.)	практична робота, модульний контроль	15
Тема 9. Терапія творчим самовираженням (10 год.)	практична робота, модульний контроль	20
Змістовий модуль IV. Арт-терапевтичні техніки.		
Тема 10. Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (10 год.)	практична робота, модульний контроль	20
<i>Разом: 56 год.</i>	<i>Разом: 115 балів</i>	

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання навчальних завдань;
2. повний обсяг їх виконання;
3. якість виконання навчальних завдань;
4. самостійність виконання;
5. творчий підхід у виконанні завдань;
6. ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється по закінченні модуля у вигляді перегляду робіт за визначений період за елементами змістового модулю.

Критерії оцінювання	Кількість балів
Роботи відповідають завданням, оригінальні за композицією, охайні.	21 – 25
Роботи відповідають завданням, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах.	17 – 20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір прийомів.	13 – 16
Роботи частково відповідають завданням, невдалий вибір прийомів, значні технічні помилки.	9 – 12
Низький рівень виконання робіт. Невизначеність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5 – 8
Роботи не відповідають завданням, роботи неохайні, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершені.	1 – 4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Арт-терапія» навчальним планом передбачений у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю і екзамену

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Арт-терапія» навчальним планом передбачений у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Арт-терапія»

Модулі	Модуль I			Модуль II			Модуль III			Модуль IV	
Назва модуля	Форми і методи арт-терапії			Групова арт-терапія			Арт-терапевтична діагностика та педагогічний процес			Арт-терапевтичні техніки	
Теми лекцій	Загальний огляд сучасної арт-терапії і її окремих напрямів (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Принципи арт-терапевтичної діяльності. (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями. (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Форми групової арт-терапії (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Методологія групової арт-терапії (<i>відвідування – 1 бал</i>)		Арт-терапевтична діагностика. (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками. (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Терапія творчим самовираженням. (<i>відвідування – 1 бал</i>)	Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (<i>відвідування – 1 бали</i>)	Тілесно-рухова та музична терапія (<i>відвідування – 1 бал</i>)
Теми семінарських занять		Принципи арт-терапевтичної діяльності (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)	Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)	Форми групової арт-терапії (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)	Методологія групової арт-терапії (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)	Психотерапевтичні фактори групової роботи (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)	Арт-терапевтична діагностика. (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)	Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками. (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)		Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (<i>відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу</i>)	Тілесно-рухова та музична терапія (<i>відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу</i>)
Теми практичних занять			Арт-терапія у роботі з почуттями та емоціями (<i>відвідування – 2 бал + 20 балів за роботу</i>)	Форми групової арт-терапії (<i>відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу</i>)		Психотерапевтичні фактори групової роботи (<i>відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу</i>)			Терапія творчим самовираженням. (<i>відвідування – 2 бал + 20 балів за роботу</i>)	Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (<i>відвідування – 2 бал + 20 балів за роботу</i>)	Тілесно-рухова та музична терапія (<i>відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу</i>)
Самостійна робота		П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (15 балів)	П. 6.2 (15 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (10 балів)		П. 6.2 (15 балів)	П. 6.2 (20 балів)	П. 6.2 (20 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота № 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота № 4 (25 балів)	
Кількість балів за модуль	97 балів			117 балів			107 балів			102 бали	
Підсумковий рейтинговий бал	Коефіцієнт визначення успішності: $423 : 100 = 4,23$										

8. Рекомендовані література.

Основна:

1. Грегг М. Ферс. Тайный мир рисунка. Исцеление через искусство/ М. Ферс Грегг – СПб.: Деметра, 2003. – 165 с. (Наявний в електронній бібліотеці кафедри образотворчого мистецтва)
2. Копытин А.И. Руководство по групповой арт-терапии / А.И. Копытин – СПб.: Речь, 2003. – 319 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4879/>)
3. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий / Л.Д. Лебедева - СПб.: Речь, 2007. – 256 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4880/>)
4. Практикум по арт-терапии / [под ред. А. И. Копытина] – СПб.: Речь, 2002, - 443 с. (Наявний в електронній бібліотеці кафедри образотворчого мистецтва)

Додаткова:

5. Бурно М. Терапия творческим самовыражением/ М. Бурно – М.: Медицина, 1989 – 245 с.
6. Вознесенська О.Л. Арт-терапія як інноваційний напрям розвитку особистості студента в системі вищої освіти // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Новітні засоби навчання: проблеми впровадження та стандартизації/ О.Л. Вознесенська – К., 2007. – С. 268-275.
7. Выготский Л.С. Психология искусства/ Л.С. Выготский – М.: Педагогика, 1987. – С. 118.
8. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / Под ред. А.П. Копытина. СПб.: Речь, 2005. – 80 с.
9. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Психодиагностика через рисунок в сказкотерапии/ Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева, Д.Б. Кудзилов – СПб.: Речь, 2004. – 144 с.
10. Копытин А.И. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / А.И. Копытин - СПб.: Речь, 2003 - 144 с..
11. Копытин А.И. Техники аналитической арт-терапии: исцеляющие путешествия / А.И. Копытин, Б. Корт – СПб.: Речь, 2007. – 144 с.
12. Копытин А.И. Основы арт-терапии / А.И. Копытин – СПб.: Лань, 1999. – 256 с.
13. Копытин А.И. Арт-терапия детей и подростков / А.И. Копытин, Е.Е. Свистовская – Москва: Когито-Центр, 2007. – 196 с.
14. Копытин А.И. Системная арт-терапия / А.И. Копытин – СПб.: Питер, 2001. – 210 с.
15. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии / А.И. Копытин – СПб.: Питер, 2002. – 368 с.
16. Оленів З.П. Арт-терапія в інклюзивній освіті / [Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: 36. Наукових праць. – Випуск 11] / З.П. Оленів – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – С. 98-100.

17. Сусанина И.В. Введение в арт-терапию: учебное пособие / И.В. Сусанина – М: Когито-Центр, 2007. – 95 с.: ил.